

1. Djordje Damjanović: Viyana’da ADE Öğretmeni Olarak Göreve Başlamak

Djordje Damjanović Djordje Damjanović Bosna-Hersekli, 22 yıldır Viyana’da yaşamakta ve Bosna/Hırvat/Sırp dillerinde ADE öğretmeni olarak çalışmaktadır.

Avusturya’ya gelmeden önce Hırvatistan’da Teknik İş diplomamı alıp Zagreb’te bu alanda ders vermeye başladım. Yugoslavya’yı savaş sebebiyle terk etmek zorundaydım ve 1992’de Viyana’ya geldim. Viyana’daki mülteci çocukları için verdiğim ilk ders yılım, onlarınkinden farklı değildi. Ben mülteciydim, onlar da. Buraya gelmek istememiştim, onlar da, zorunluyduk. Almanca bilmiyorlardı, ben de bilmiyordum; tesadüfen sınıfta karşılaşmıştık.

Bir ortaokulda çalışıyordum ve sadece teknik iş dersi için yetkinliğim sinanmıştı. Sonrasında öğrencilerime anadilde Avusturya Tarihi, Avusturya Coğrafyası ve başka dersleri de vermem istendi. Kötü Almancama rağmen sadece Avusturya’nın ders kitaplarıyla çalışıyordum. Ders hazırlığım sırasında, önceden öğrenmediğim kadar çok şey öğrenmiştim. Hepimiz öğreniydik. Öğrencilerim buraya sonradan müdahil olsalar da, kendi yollarını buldular, hatta birçoğu üniversiteye bile bitirdi.

Bir sonraki ders yılında gerçek bir ADE öğretmeni olarak ana dilin korunması konusunda görevlendirilmiştim. Ana dilde dersimi hem süreli derslerin bir parçası, hem kurs olarak vermekteydim. En çok zorlandığım, öğrencilerimin ana dil bilgisinin farklı olması ve ders malzemesinin olmamasıydı. Öğretmen arkadaşlarım, Belediye Okul Meclisi, Eğitim Bakanlığı ve kuvvetli iletişim ağıımız sayesinde görevimizi ancak yerine getirebiliyorduk. Ana dil derslerine önceleri şüpheyle yaklaşan meslektaşlar, beni ders ve okulun dışında, veli ve göçmen grubuyla iletişim konusunda da kullanabileceklerini kısa sürede anladılar.

Çok dilli sınıfların, çok dilli öğretmenleri de olmalıdır. 20 yılın sonunda bu gerçekleşebildi ve okuttuğum öğrenciler benimle birlikte ders vermekteler!

2. Hyrije Sheqiri: ADE Öğretmeni Olmak: Gurur ve Sorumluluk Dolu bir Görev

Hyrije Sheqiri Kosovalı, 1995’den beri İsveç’te yaşamakta, Ronneby/Karlskrona ve 2007’den beri de Karlshamm’da Arnavutça ADE’inden sorumludur.

İsveç’te ADE öğretmenliğine başladığım zamanı hatırlamak benim için yoğun duygularla dolu; Kosova’da savaş ve mülteci kamplarında çok sayıda Arnavut çocukları vardı. Çoğunun oturma izni olmamasına karşın okula gitme ve ana dil dersi görme hakkı tanınıyordu. Çoğu, savaş ve kovulmuş olmaktan travma yaşamış, İsveççe bilmiyordu. Yeni toplum ve okulla iletişimde aşırı zorlanıyor, buna tanımadıkları yeni gelenek ve görenekler ekleniyordu. Bu yüzden ana dil derslerine severek gelmeleri, onlar için sadece öğretmen değil, aynı zamanda Anne, danışman, abla, psikolog ve çevirmen olduğum gerçeğine şaşmalıydı! Kısaca onlar için dil, kültür ve memleketlerinin temsilcisiydim. Ve tüm – sevgi, acı, sorun ve yaralarını – fazlasıyla görüyor ve hissediyordum.

Tüm bunların yanı sıra, severek ve büyük özveriyle yerine getirdiğim ana dil öğretmeni olmak asli görevimdi. Bu zor ve yorucu görev, büyük sorumluluk yüklerken, güzel ve tatmin ediciydi de aynı zamanda.

Hem Arnavutça ADE dersi için uygun, hem İsveç ders planıyla uyumlu ders materyali hazırlığı oldukça meşakkatliydi (ADE örgün eğitimin parçası olarak ders planına da tabi). Geliştirdiğimiz ders materyallerimize model olan İsveç ders kitapları ve malzemeleriydi. Bunları amaç ve ihtiyaçlarımıza adapte etmek yorucuydu ve uzmanlık gerektiriyordu. Konuya ilişkin yetkinliği İsveçli meslektaşlarımızla yakın plan ve diğer dillerin ADE öğretmenleriyle çalışmalarımızdan da ediniyorduk.

3. Birsen Yılmaz Şengül: Birçok şey benim için farklıydı ...

Birsen Yılmaz Şengül Türkiye’den gelmekte, üç yıldır Türkçe ADE öğretmeni olarak Nürnberg’te yaşamaktadır.

Benim için birçok şey, Türkiye’deki derslere kıyasla farklıydı!

Her bir sınıf, farklı yaş grubu öğrencilerinden oluşmaktaydı. Ana dilde Türkçe dersi, öğleden sonraları “normal” derslerden sonraydı. Bu yüzden bazı çocuğun karnı acıkıyor, iyi konsantre olamıyordu. Çoğu için beş – altı saat dersten sonra yeniden konsantre olup iki saat Türkçe öğrenmek zor geliyordu.

ADE’ye devam zorunluluğu olmaması, öğrencilerin düzensiz hatta hiç gelmemelerini de beraberinde getiriyordu. Çoğu, arkadaşlarıyla dışarıda oynamak ya da etüt merkezinde eğlenmek istiyordu; ancak gelenlerin seviyesi, istenilenin de çok uzağındaydı. Sebepse, evde ana dilde nadir konuşulması, konuşulsa da düzgün bir Türkçe’den uzak olmasıydı. Çoğu ebeveyn Türkçe’yi iyi bilmediği gibi günlük konuşma dilinden yoksun olduğundan da bihaber.

ADE, seçmeli ve nota bağlı olmamasından dolayı öğrencinin motivasyonu ve çabası düşüktü. Bu sebeple ilgilerini oyunlarla arttırmaya çalışıyor, dersin ilk 15 dakikası boyunca oyunla Türkçe’ye girişi yumuşatmaya çalışıyor, bunun için kendimce çocukların Türkçe’yi daha iyi anlayabilmeleri ve kullanmalarını sağlayacak oyunlar yaratıyor ve var olanlarından faydalanıyordum. Zamanla öğrencinin ilgisini arttırmayı başarıp düzenli derslere gelmelerini hatta sayılarını çoğaltmayı sağlayabildim.

Burada, gerçek bir öğretmen olarak görülmememiz başka bir sorun ve sorun olmaya devam ediyor; ne ebeveyn, ne öğrenciler ne de Bavyalı Alman öğretmenler tarafından.

Gerçekten öğretmen olup olmadığım ya da sadece haftada bir kez Türkçe kursu veren birisi olduğum sorusuna da maruz kaldım. Bu denli değersiz görülmemizin sebebi, resmi olarak not verememiz ya da notlarımızın resmi karne için önem arz etmemesidir. Buna istinaden veli katılımı da çok az. Sınıf öğretmenlerinin bir bölümü de ADE’yi önemsiz görmekte, bazılarıysa velilere dillerin karışacağını söyleyerek yollamalarını önermektedir.

Türkiye’de görmediğim diğer bir sorun, öğrencilerin farklı dil seviyeleri; 5.sınıf öğrencisinin 2.sınıf öğrencisinin dil seviyesine sahip olması. Türk devletince sunulan ders materyallerine sahibiz, ancak bunları bu denli heterojen bir performans yelpazesıyla uyumlu kılmak çok zor. Benim için yeni olan başka bir durum, her gün farklı okullarda ders verme zorunluluğuydu. İlk zamanlar Almanya’nın okul sisteminin farklı yapısını anlayıp uyum sağlamam da başka bir sorundu (benim için).

4. Hazir Mehmeti: Eski ve Yeni Uğraşı

Kosova kökenli Hazir Mehmeti 17 yıldır Viyana’da yaşamakta ve 1999’dan beri Arnavutça ADE öğretmeni olarak farklı okullarda çalışmaktadır.

Viyana’da ADE öğretmeni olarak başladığımda, sınıflarımda birçok savaş mültecisi çocuk ve genç vardı. Bu durumun beraberinde getirdiği sorun ve travmanın yanında bazı yönetsel sorunlar da vardı; memleketlerinden Avusturya’da olduğundan farklı, daha basit bir ders yöntemine alışkındılar. Derslerin arasında bağlantı kurarak etkinliklere katılmayı, uygulamaya yönelik ve somutlaştırarak ders çalışmayı bilmiyorlardı, büyük sınıflarda öğretmen merkezli ders biçimine alışkındılar.

Avusturya’da öğrenciyle kurduğunuz iletişim farklı olmakla birlikte, onlarla bire bir çalışmalarla ihtiyacına eğilme olanağına sahipsiniz. Bu yönlü yaklaşım ve yöntemleri, kendim de ADE öğretmeni için sunulan seminerlerden öğrendim, ki bu, Avusturya’ya öğretmen olarak uyum sağlamam için önemliydi; meslektaşlarla fikir alışverişleri de, bunda önemli bir etkindi.

Çoklu sınıf sisteminde farklı yaş ve seviyeden öğrenci gruplarıyla çalışmak özel bir sınavdı benim için. Bu tip heterojen sınıflarda ders vermek, özgün yöntem ve pedagojik prensip, ayrıntılı ders planı hazırlığı ve yaratıcılık gerektirir. Öğrencilerin en sevdiği öğrenme yöntemi oyunlarla olanı; basit gibi görünse de, zorlu bir sınavdır, olmaya da devam edecektir.

Kendini kanıtlamış yöntemler örneğinin anlamayı kolaylaştıran iki dilli öğrenme; müzikli öğrenme ve farklı açılardan tecrübesine inandığım rol oyunları. Ders materyalleri hazırlarken artık öğrencileri de dahil ediyor (internet ve kütüphane araştırmaları), kendim de Arnavutça ve Almanca’da internetten faydalanıyorum.

5. Valeria Bovina: ADE'ye Yeni Katılanlara Öneriler

(bkz. Bölüm 12)

İtalya/ Bologna kökenli olan Valeria Bovina 2009'den beri Zürich'de İtalyan ADE için çalışmaktadır.

Okul sistemi ve kültürü, yapısı farklı bir ülkede öğretmen ve yeni olmak, özellikle ilk yılda zordur. Zürich'de edindiğim tecrübelerimi sistematize ederek bir dizi öneri oluşturmaya çalıştım. Yeni başlayan ADE öğretmenlerine bu zorlu, ancak bir o kadar güzel görevi, daha ılımlı halde yerine getirmelerinde yardımcı olması ümidiyle.

Okul İdaresiyle İletişim İçin Öneriler (Okul Müdürlükleriyle de)

- Tanışmak için randevulaşma ayarlamak
- İşbirliğine hazır ve ilgili olduğunun sinyalini vermek
- Okulun tatil ve etkinlik (spor müsabakası, kamp, seminerler vs.) planını öğrenmek
- Okul içi gelenek ve görenek hakkında bilgi edinmek (öğretmenler odası, kahve otomatu, kapıların kapanması...)
- Organizasyon ve altyapı ilgili konuları öğrenmek (fotokopi nerede çekilir, sınıflar nasıl bırakılmalı vs.)
- Uygun dersliklerin kullanıma tahsis edildiğinden emin olmak (bazen "yabancı" çocukların her şeye dokunduğu ve gürültü yaptığı gerekçeyle ADE'ye uygun olmayan derslikler tahsis edilmekte...)
- Anlaşmazlıklarda ADE'nin bağlı olduğu birimle (konsolosluk, öğretmenler derneği...), yerel eğitim müdürlükleri ya da sendika ile iletişime geçmek

Okulun Teknik Birimiyle İletişim Önerileri

Okulun Teknik Biriminin şefi basit bir çalışan değil, sıklıkla okulun merkezinde bir kişiliktir!

- Randevu ayarlayıp kendini tanıtmak
- Okulun kuralları hakkında bilgi edinmek ve dikkate almak (bahçede teneffüs kuralı, oyun araçları, sınıfta yeme içmeyle ilgili kuralların öğrenilmesi, çöp...)
- Okulun anahtarlarını kabul etmek ve sahip çıkmak
- Yanlışlık olduğunda özür dilemek...

Örgün Ders Öğretmenleriyle İletişim Kurma Önerileri

- Öğretmenler odası ya da okul toplantısında kendini tanıtmak, iletişim kurmaya çalışmak
- İşbirliğine hazır olmak ve ilgi göstermek
- Dilin ve kültürün uzmanı olarak danışılabilir olmak
- Yerli öğretmenlerin başlarda mesafeli durması ya da "görünmez" olduğunuz hissini vermesine alışmamak
- Okul içi kuralları öğrenmek (kahve otomatu, fotokopi vs.)
- ADE'nin işlevi ve önemini anlatmak, ilgilenenleri bilgi alışverişine ve karşılıklı okul ziyaretine davet etmek

Ebeveyn ile İletişim Önerileri

- Görüşmelerle ve veli toplantılarıyla (yılda en az iki kez) iletişimi canlı tutmak
- Kendi dersinin içeriği, hedefleri ve yöntemi hakkında bilgi vermek
- Pedagojik ve yönetime dair önemli noktaları açıklamak
- Ebeveyn ve öğretmenin (= dersin uzmanı) rolünü belirlemek
- Olası eleştirilere karşın adil, sakin, açık, ama net ve kararlı olmak

Eğitim ve Kültürel Olanaklar İçin neriler

- Yerel eğitim olanakları hakkında bilgi edinip yararlanmak (Eğitim Fakültesi, Eğitim Müdürlüđünün vs. olanakları hakkında okul idaresi bilgi verebilir)
- Mümkünse lke dilini daha iyi konuşmak adına kurslara katılmak (uyum ve işbirliği için önemli!)
- Kültürel yaşam hakkında bilgi edinmek (kültür programı müzeler, kütüphane, dernek, etkinlikler ve öğrencilere sunulan etkinlikler)

Dersten önce ve Sonra ...

- Dersten en az 10 dak. nce sınıfta olmak (gerekli malzemeleri hazırlamak için zaman ayırmak)
- Dersten sonra her şeyi mutlaka toplayarak önceki haline getirmek (yazı tahtası, sıralar, yer ...)